

Vides pārraudzības valsts birojs

Rūpniecības iela 23, Rīga, LV-1045, tālr. 67321173, fakss 67321049, e-pasts pasts@vpvb.gov.lv, www.vpvb.gov.lv

Rīgā

17.09.2020

Lēmums Nr. 4-02/55

Par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras nepiemērošanu

Adresāts:

Alūksnes novada pašvaldība, adrese: Dārza iela 11, Alūksne, Alūksnes novads, LV-4301;
elektroniskā pasta adrese: dome@aluksne.lv

Plānošanas dokumenta nosaukums:

Alūksnes novada attīstības programma 2021.-2027. gadam (turpmāk - Attīstības programma).

Izvērtētā dokumentācija:

Alūksnes novada pašvaldības (turpmāk - Izstrādātāja) 2020. gada 19. augusta vēstule Nr. ANP/1-35/20/1823 "*Par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma nepieciešamību*" un tai pievienotais iesniegums "*Par plānošanas dokumenta Alūksnes novada attīstības programmas 2021.-2027. gadam izstrādes uzsākšanu*" (turpmāk - Iesniegums), Alūksnes novada domes 2020. gada 25. jūnija sēdes lēmums Nr. 167 (sēdes protokols Nr.9., 13.§) "*Par Alūksnes novada attīstības programmas 2021.-2027. gadam izstrādi*" (turpmāk - Lēmums) ar pielikumu, kas ietver darba uzdevumu Alūksnes novada attīstības programmas 2021.-2027. gadam izstrādei (turpmāk - Darba uzdevums), Valsts vides dienesta Vidzemes reģionālās vides pārvaldes (turpmāk - VVD Vidzemes RVP) 2020. gada 30. jūlija vēstule Nr. 2.3./3273/VI/2020 "*Par Alūksnes novada attīstības programmas 2021.-2027. gadam stratēģisko ietekmes uz vidi novērtējumu*" un Dabas aizsardzības pārvaldes Vidzemes reģionālās administrācijas (turpmāk - DAP administrācija) 2020. gada 17. augusta vēstule Nr. 4.8/4081/2020-N "*Par atzinuma sniegšanu*", Veselības inspekcijas 2020. gada 30. jūlija vēstule Nr. 4.6.3.-1./647V/349 "*Par Alūksnes novada attīstības programmas 2021.-2027. gadam stratēģisko ietekmes uz vidi novērtējumu*".

Plānošanas dokumenta izstrādātāja viedoklis:

Alūksnes novada pašvaldība uzskata, ka stratēģiskais ietekmes uz vidi novērtējums (turpmāk - Stratēģiskais novērtējums) plānošanas dokumentam nav nepieciešams, kā arī Izstrādātāja norāda, ka Stratēģiskais novērtējums veikts, izstrādājot Alūksnes novada teritorijas plānojumu 2015.-2027. gadam (turpmāk - Teritorijas plānojums).

Faktu konstatācija, izvērtējums, argumenti un apsvērumi lēmuma satura noteikšanai:

1. Likuma "*Par ietekmes uz vidi novērtējumu*" (turpmāk - Likums) 23. viens *prim* panta pirmā daļa paredz, ka, uzsākot tādu plānošanas dokumentu sagatavošanu, kuram saskaņā ar šo Likumu var būt būtiska ietekme uz vidi, arī uz Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas

teritoriju (*Natura 2000*), tā izstrādātājs iesniedz kompetentajai institūcijai Vides pārraudzības valsts birojam (turpmāk - Birojs) rakstveida iesniegumu. Pirms rakstveida iesnieguma iesniegšanas izstrādātājs konsultējas ar ieinteresētajām vides un sabiedrības veselības institūcijām un iesniegumā pamato nepieciešamību plānošanas dokumentam piemērot Stratēģisko novērtējumu vai iemeslus, kādēļ šāds novērtējums nav nepieciešams. Likuma 23. trīs *prim* panta 1. punkts noteic, ka Birojs pieņem motivētu lēmumu par to, vai konkrētam plānošanas dokumentam ir nepieciešams Stratēģiskais novērtējums.

2. 2020. gada 19. augustā Birojā ir saņemta Izstrādātājas 2020. gada 19. augusta vēstule Nr. ANP/1-35/20/1823 "*Par stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma nepieciešamību*" un Iesniegums, ar kuru pašvaldība informē, ka, pamatojoties uz Lēmumu, ir uzsākta Alūksnes novada attīstības programmas 2021.-2027. gadam izstrāde. Atbilstoši Iesniegumam, Lēmumam un Darba uzdevumam:

2.1. Attīstības programma tiek izstrādāta atbilstoši Alūksnes novada ilgtspējīgas attīstības stratēģijai 2012.-2030. gadam (turpmāk - Ilgtspējīgas attīstības stratēģija), Teritorijas plānojumam, kuram ir veikts Stratēģiskais novērtējums, kā arī saskaņā ar nacionālā līmeņa plānošanas dokumentiem (Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģiju līdz 2030. gadam; Latvijas nacionālo attīstības plānu 2021.-2027. gadam), Vidzemes plānošanas reģiona teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem un izvērtējot atbilstību un saskaņotību ar robežjošo pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem. Plānošanas dokuments tiek izstrādāts, ievērojot Ministru kabineta 2014. gada 14. oktobra noteikumus Nr. 628 "*Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem*", kas nosaka Attīstības programmas saturu, izstrādes kārtību un prasības plānošanas dokumenta izstrādei, Ministru kabineta 2009. gada 25. augusta noteikumus Nr. 970 "*Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas procesā*", kā arī atbilstoši Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas izstrādātajiem "*Metodiskiem ieteikumiem attīstības plānošanas procesā*".

2.2. Saskaņā ar Iesniegumā norādīto pašvaldība plānošanas dokumentā neplāno darbības, kurām būtu paredzama nelabvēlīga ietekme uz vidi, t.sk. Likuma 1. un 2. pielikumā paredzētās darbības.

2.3. Iesniegumā norādīts, ka būtiskas vides problēmas saistībā ar pašvaldības vidēja termiņa teritorijas attīstības plānošanas dokumenta - Attīstības programmas - izstrādi netiek saskatītas.

2.4. Saskaņā ar Dabas datu pārvaldības sistēmas *OZOLS* datiem Alūksnes novadā atrodas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas (*Natura 2000*) - aizsargājamo ainavu apvidus "*Veclaicene*", 14 dabas liegumi, 2 mikroliegumi, kā arī dabas pieminekļi: "*Ziemeru ozolu aleja*", 314 dižkoki, 5 dižakmeņi un 2 aizsargājami dendroloģiskie stādījumi. Trīs dabas liegumu aizsardzību regulē individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi (dabas liegumu "*Korneti-Peļļi*", "*Juanna*", "*Virguļicas meži*"). Saskaņā ar Iesniegumā sniegto informāciju Attīstības programmā netiks paredzētas *Natura 2000* teritorijās un tām piegulošajās teritorijās tādas darbības jeb pasākumi, kas būtu pretrunā ar īpaši aizsargājamo dabas teritoriju aizsardzības un izmantošanas noteikumiem. Iesniegumā norādīts, ka minētajās teritorijās paredzēta dabas aizsardzības plānu ieviešana.

3. Izstrādātāja atbilstoši Ministru kabineta 2004. gada 23. marta noteikumos Nr. 157 "*Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums*" (turpmāk - Noteikumi Nr. 157) III daļā noteiktajam ir veikusi konsultācijas par plānošanas dokumenta Stratēģiskā novērtējuma nepieciešamību. Iesniegumam pievienotas:

3.1. VVD Vidzemes RVP 2020. gada 30. jūlija vēstule Nr. 2.3./3273/VI/2020 "*Par Alūksnes novada attīstības programmas 2021.-2027. gadam stratēģisko ietekmes uz*

vidi novērtējumu”, kurā norādīts, ka VVD Vidzemes RVP ieskatā Stratēģiskais novērtējums ir nepieciešams, ja Attīstības programma atbilst Likumā noteiktajiem piemērošanas kritērijiem.

- 3.2. DAP administrācijas 2020. gada 17. augusta vēstule Nr. 4.8/4081/2020-N “*Par atzinuma sniegšanu*”, kurā DAP administrācija norādījusi, ka Attīstības programmas izstrādē nepieciešams ņemt vērā īpaši aizsargājamo dabas teritoriju aizsardzības prasības un izteikusi viedokli, ka Attīstības programmai Stratēģiskais novērtējums nav nepieciešams.
- 3.3. Veselības inspekcijas 2020. gada 30. jūlija vēstule Nr. 4.6.3.-1./647V/349 “*Par Alūksnes novada attīstības programmas 2021.-2027. gadam stratēģisko ietekmes uz vidi novērtējumu*”, kurā Veselības inspekcija rekomendē veikt Stratēģisko novērtējumu, īpašu uzmanību pievēršot tādiem sabiedrības veselības iespējamajiem riskiem kā troksnis, vibrācija un smakas.
4. Atbilstoši Darba uzdevumā noteiktajam Attīstības programmas izstrādei noteikti šādi uzdevumi:
 - 4.1. definēt novada attīstībai vidējā termiņa stratēģiskos uzstādījumus un rīcību kopumu, finanšu resursus un atbildīgos izpildītājus to īstenošanai;
 - 4.2. nodrošināt Attīstības programmas atbilstību un saskaņotību ar nacionālā līmeņa plānošanas dokumentiem, Vidzemes plānošanas reģiona teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem, Ilgtspējīgas attīstības stratēģiju, Teritorijas plānojumu un to pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem, ar kurām robežojas Alūksnes novads;
 - 4.3. izstrādājot Attīstības programmu, nodrošināt uzsākto un ieplānoto infrastruktūras projektu pēctecību;
 - 4.4. nodrošināt sabiedrības pārstāvju līdzdalību Attīstības programmas izstrādē, veicot iedzīvotāju anketēšanu, iesaistot tos darba grupās un sabiedriskajās apspriedēs.
5. Attīstības programma nav ietverta to plānošanas dokumentu vidū, kam saskaņā ar Noteikumu Nr. 157 2. punktu Stratēģiskais novērtējums būtu nepieciešams neatkarīgi no plānošanas nolūka un saturiskās ieceres. Līdz ar to jautājums par Stratēģiskā novērtējuma nepieciešamību izriet no vērtējuma par sagaidāmās ietekmes būtiskumu. Novērtējis ar Izstrādātājas Iesniegumu sniegto informāciju, kā arī vadoties no Likuma 23. divi prim pantā noteiktajiem kritērijiem, Birojs konstatē, ka konkrētā Attīstības programma atbilst plānošanas dokumenta veidam, kam Stratēģiskais novērtējums nav nepieciešams:
 - 5.1. Likuma 23. divi prim pants noteic, ka, vērtējot Stratēģiskā novērtējuma nepieciešamību, ņem vērā plānošanas dokumenta būtību (23. divi prim panta 1. punkts, tostarp un to, cik lielā mērā tajā tiek ietverti priekšnoteikumi paredzēto darbību un projektu realizācijai, ievērojot vietas izvēli, darbības veidu, apjomu, nosacījumus un resursu izmantošanu, kā arī to, cik lielā mērā dokuments ietekmē citus plānošanas dokumentus atšķirīgos plānošanas līmeņos, pastiprina vai rada vides problēmas (23. divi prim panta 1. punkta a), b), c), d) apakšpunkts). Tāpat Likuma 23. divi prim pants 2. punktā noteic, ka jāņem vērā iespējamai ietekmei pakļautās teritorijas un sagaidāmās ietekmes raksturs, - ilgums, summārās ietekmes, pārrobežu ietekmes, avāriju riski u.c. Savukārt Likuma 23. divi prim panta 3. un 4. punkts paredz, ka jāņem vērā ietekmei pakļautās teritorijas jutīgums, tostarp ietekmi uz aizsargājamām dabas un kultūras vērtībām, vides resursiem.
 - 5.2. Šādā kontekstā Birojs secina, ka Attīstības programmu paredzēts izstrādāt kā jaunu plānošanas dokumentu ar mērķi definēt vidēja termiņa prioritātes un pasākumu kopumu, lai sasniegtu Ilgtspējīgas attīstības stratēģijā izvirzītos stratēģiskos mērķus un

vīziju. Attīstības programma ir plānošanas dokuments, ko apstiprina vietējā pašvaldība, un tās realizācija var notikt atbilstoši spēkā jau esošajiem hierarhiski augstākiem pašvaldības plānošanas dokumentiem, proti Ilgtspējīgas attīstības stratēģijai un Teritorijas plānojumam, kuram veikts Stratēģiskais novērtējums.

- 5.3. Iepriekšējā plānošanas periodā Alūksnes novada Attīstības programmai 2011.-2017. gadam Stratēģiskais novērtējums netika piemērots, ņemot vērā gan Attīstības programmas 2011.–2017. gadam saturisko ieceri, gan novada specifiku un ar tā attīstību saistītos vides aspektus. Kā izriet no Darba uzdevuma un Izstrādātājas sniegtās informācijas, izstrādājot Attīstības programmu nākamajam plānošanas periodam, ir paredzēts izvērtēt un ņemt vērā spēkā esošajos plānošanas dokumentos noteikto, tostarp jau uzsāktos un īstenotos projektus. Pēc būtības tas nozīmē, ka paredzēts izsvērt arī iepriekšējā plānošanas periodā noteikto mērķu un prioritāšu aktualitāti, ja nepieciešams, noteikt jaunus attīstības virzienus.
- 5.4. Caurlūkojot Alūksnes novada attīstības programmas 2011.-2017. Investīciju plānu 2015.-2020. gadam¹ (apstiprināts ar Alūksnes novada domes 28.08.2020. sēdes lēmumu Nr. 232) Birojs secina, ka līdztekus tādiem virzieniem, kas saistīti ar cilvēkresursu (tostarp – kultūras un izglītības) vides attīstību, – novadā jau pašlaik izsvērti un paredzēti attīstības mērķi arī ekonomiskajai un telpiskajai attīstībai. Tomēr tās nav sarežģītas un kompleksas industriālo un biznesa parku attīstības vīzijas, bet galvenokārt novada specifikai piemēroti, samērīgi atbalsta instrumenti vietējā biznesa ideju veicināšanai. Arī infrastruktūras uzlabošanas un attīstības ieceres galvenokārt saistītas ar mūsdienu prasībām atbilstošu pakalpojumu nodrošināšanu. Šādi attīstības plāni, ja tos nākamajam periodam kā attīstības vīziju paredzēts saglabāt, nav saistīti ar jaunām, nozīmīgām vides problēmām, tie lielā mērā iestrādāti arī Ilgtspējīgas attīstības stratēģijā, tādēļ nebūtu konstatējams, ka tieši jaunā Attīstības programma rada priekšnoteikumus vidi ietekmējošu projektu realizācijai.
- 5.5. Ar plānošanas dokumentu ir paredzēta arī novada stratēģisko mērķu un rīcību kopuma aktualizācija. Daļa no iepriekš plānotajiem projektiem varētu būt jau realizēta vai to realizācijas uzsākta, iespējams, kādi no attīstības plāniem vairs nav aktuāli vai tajos veicamas izmaiņas, tomēr no Iesnieguma neizriet, ka Attīstības programmas izstrādes mērķis būtu būtiski mainīt iepriekš jau novērtētos plānošanas risinājumus, ielānot jaunas darbības, kas atbilstu Likuma 3. divi prim pantam un 1., 2. pielikumā noteiktajām darbībām, kas atstātu ilgstošu ietekmi uz vidi un kuru rezultātā veidotos būtisks piesārņojums.
- 5.6. Līdz ar to, vadoties no pašlaik pieejamās informācijas, nav konstatējams, ka Attīstības programma varētu būtiski ietekmēt citus plānošanas dokumentus, pastiprināt vai radīt vides problēmas, jo to nepieciešams izstrādāt (un paredzēts izstrādāt) saskaņā ar Ilgtspējīgas attīstības stratēģiju un Teritorijas plānojumu, kuram jau veikts Stratēģiskais novērtējums. Attiecīgi ar tā izstrādi nevar tikt paredzētas būtiskas, vides stāvokli ietekmējošas izmaiņas salīdzinājumā ar iepriekš plānoto (un vērtēto).
- 5.7. Tāpat, vadoties no pieejamās informācijas, nav konstatējams, ka Attīstības programmas izstrāde un īstenošana varētu būt saistīta ar pārrobežu ietekmi (starpvalstu aspektā), jo par jauniem nozīmīgiem projektiem ar pārrobežu ietekmi Iesniegumā informācija nav sniegta, tāpat nav konstatējams, ka Attīstības programmas izstrāde un īstenošana varētu būt saistīta ar nozīmīgiem avāriju riskiem un summārām ietekmēm.

¹ Informācija par novada Investīciju plānu pieejama pašvaldības tīmekļvietnē <https://aluksne.lv/index.php/pasvaldiba/dokumenti/attistibas-programma/>

Tomēr, ja plānošanas dokumenta izstrādes gaitā tiek identificētas/plānotas jaunas (iepriekš nevērtētas) darbības, kas saistītas ar Likuma 1. un/vai 2. pielikumā iekļauto darbību īstenošanu, vai citas darbības ar iespējamu būtisku ietekmi uz vidi vai dabas vērtībām, pašvaldībai atkārtoti jākonsultējas ar VVD Vidzemes RVP par nosacījumiem un stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūras nepieciešamību.

6. Ņemot vērā iepriekš minēto, Birojs uzskata, ka Stratēģiskā novērtējuma veikšana Attīstības programmai konkrētajā gadījumā nav nepieciešama un tās veikšana neizriet arī no lietderības un samērības apsvērumiem – to nepieprasa kā obligāti veicamu spēkā esošie normatīvie akti un tā nepieciešamība neizriet arī no vērtējuma par iespējamo vides problēmu un ietekmes uz vidi būtiskumu, kas veicams saskaņā ar Likuma 23. divi prim pantā noteiktajiem kritērijiem. Pie nosacījuma, ja plānošanas dokumenta īstenošana neparedz nozīmīgus jaunus attīstības virzienus un plānus ar papildus būtisku negatīvu ietekmi, kā arī nosacījuma, ka, izstrādājot un īstenojot Attīstības programmu, tiks ievēroti institūciju sniegtie nosacījumi, publiskās apspriešanas laikā saņemtās institūciju atzinumu rekomendācijas un spēkā esošie normatīvie akti – sagaidāmo ietekmi ir iespējams identificēt, samazināt un novērst arī ar citiem vērtēšanas instrumentiem.
7. Līdz ar to Birojs, izvērtējot tā rīcībā esošo un iesniegto informāciju saskaņā ar Likuma 23. divi prim panta 1., 2., 3. un 4. punkta nosacījumiem, konstatē, ka Alūksnes novada attīstības programmai 2021.-2027. gadam Stratēģiskais novērtējums nav nepieciešams.

Piemērotās tiesību normas:

- Likuma “*Par ietekmes uz vidi novērtējumu*” 4. pants, 23. divi prim pants, 23. trīs prim pants.
- Ministru kabineta 2004. gada 23. marta noteikumu Nr. 157 “*Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums*” 5., 6., 7. punkts.
- Ministru kabineta 2014. gada 14. oktobra noteikumi Nr. 628 “*Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem*”.

Lēmuma pieņemšanas pamatojums:

Birojs saskaņā ar Likuma 23. trīs prim pantā noteikto izvērtēja Alūksnes novada domes 2020. gada 19. augusta vēstuli Nr. ANP/1-35/20/1823 un tai pievienoto 2020. gada 19. augusta iesniegumu “*Par plānošanas dokumenta Alūksnes novada attīstības programmas 2021.-2027. gadam izstrādes uzsākšanu*” un tam pievienoto dokumentāciju par Attīstības programmas izstrādi. Ņemot vērā iesniegto informāciju un Likuma 23. divi prim pantā noteiktos stratēģiskā novērtējuma nepieciešamības kritērijus un piemērojot citas iepriekš minētās tiesību normas un lietderības apsvērumus, Birojs atbilstoši Likuma 23. trīs prim panta 1. punktam secina, ka plānošanas dokumenta īstenošanai nav paredzama tik būtiska negatīva ietekme uz vidi, lai piemērotu Stratēģisko novērtējumu.

Lēmums:

Nepiemērot stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūru Alūksnes novada attīstības programmai 2021.-2027. gadam.

Direktors

(paraksts*)

A. Lukšēvičs

*Dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu

Lēmums nosūtīts:

1. Alūksnes novada pašvaldībai, *E adresē*.
2. Valsts vides dienesta Vidzemes reģionālajai vides pārvaldei, *E adresē*.